

DE REIS VAN DULLE GRIET

Dat er over de Dulle Griet al het een en ander werd neergepend staat als een paal boven water. Het is zeker niet onze bedoeling hier nogmaals het verhaal van het Groot Kanon of de Rode Duivel, zoals die soms ook genoemd wordt, te herhalen. Voor hen die alles hierover het er nog eens willen op nalezen verwijzen we naar de hierbijgevoegde bibliografie. Verder zullen we ons beperken tot de omstandigheden waarin de Dulle Griet naar Gent kwam en er ook tot op heden bleef.

Na de opstand tegen Keizer Karel was een van de straffen die de Gentenaars opliepen o.a. het slopen van de versterkingen omheen de stad. Ook moesten alle vuurwapens ingeleverd worden om hen er in de toekomst ervan te weerhouden nogmaals tegen hun vorst op te staan. Zo kwam het dat Gent een tijdlang geen zware wapens meer binnen de muren bezat. Eerst tijdens het Calvinistisch Bewind werd er terug aan herbewapening gedacht. De Gentse kapitein Karel Rockelfing, die Oudenaarde bezette, kreeg in 1578 als opdracht al het krijgstuig in die stad voorhanden, in beslag te nemen en naar Gent te laten overbrengen. In het stadhuis vond men toen de Dulle Griet terug die daar door de Gentenaars in 1452, bij de belegering van Oudenaarde, in plan was gelaten.

Blijkbaar leverde het transport van dit bovenmaats vuurwapen voor de nodige moeilijkheden want op 1 maart 1578 stuurde een zekere Maillard de Vuldere vanuit Oudenaarde een brief aan Roelandt van Hembijze, secretaris van de Keure van Gent, waarin hij liet weten dat het kanon wat later zou aankomen dan was gepland. Hij had namelijk nog geen geschikt vaartuig gevonden om het zware tuig, het ging ten slotte om niet minder dan 16 ton, naar Gent over te brengen. Wel meldde hij dat het wapen reeds klaar lag op de kade om te worden ingescheept en dat dit de eerstvolgende maandag zou gebeuren.

De tekst van de brief luidde als volgt :

“... ten lesten so eyst dat de wercm(eest)ers deser stede ghed(ae)n hebben alle devuoiren omme zeker stick artillerie ghenaept de groote griete n(aer) Ghendt te zendene, nochtans en en hebben alsoch gheen commoditeyt van schepene connen vinden om 't zelve gheschut te doen beweghen twelcke U believeen zal, mijn heer de voorschepene Hembijze, talmentere, hem verzeckerende dat maendaeghe n(ae)stcommende tvoorschr(even) gheschut bescheept zal wesen als dat nu up de kaye ghereet liggende, doende onse excusen van tlanck vertoeven als bij onsen ghebrenen niet gheschiet zijnde, maer zoo men ons zecht bij faulte van den commodieusen schepene...” (1)

Enkele dagen later kreeg de schipper samen met het kanon ook een brief mee vanwege de Burgemeester en Schepenen van Oudenaarde die als

datum 5 maart droeg. Hierin verontschuldigde het magistraat zich nogmaals voor de opgelopen vertraging welke ze toeschreven aan de vrees die de schippers hadden om hun "schepen te bederven".

Anderzijds bekloegen ze er zich over dat het voorgestelde bedrag van vijf pond groten voor het vervoer, door de schipper te laag werd bevonden en deze in plaats daarvan zes pond eiste. Samen met het kanon werden ook nog de kamer en zes kogels meegebracht.

"Edele en willende heeren

de brijngher van desen (brief) heeft bevrecht het stick artillerie ghenampt de groote griete met de camere (2) ende zes clooten (3) wij hebben dienen (schipper) gheboden vijf ponden groon. voor de vrecht, maer en wilt daermede niet te vreden sijn, willende daervooren zes ponden hebben. Tes ons deerl(ijck) dattet zo langhe vertrouft heeft als toegheghaen zijnde bij de schippers wegghevende tvoorschr(even) gheschut inne te nemen van vreesse huerlieden schepen te bederven..." (4)

Ook in de stadsrekeningen van de Stad Oudenaarde werd de kostprijs voor het vervoer van de Dulle Griet stipt opgetekend : "Item betaelt Jan ende Pieter Dilcroos, van de groote Griete te leveren in tscip van Ghendt... LX lib. parisis".

De kroniekschrijver Christoffel van Huerne beschrijft ons de aankomst en de plaatsing van het kanon te Gent als volgt : "Martius. Den 8n es hier van Aldenaerde ghebrocht een groot ijserin geschut, drij vierendeelen wijdt ende ontrent vier ellen lanck wesende, sonder de camers, niet wesende ghegoten, maer met banden of latten te gaer gedaen, den naeme draegende van dulle Griete ofte den rooden Duyvele, mits tselve rood geschildert es; ende het wierdt gelost aen tCuupgat bij de Freermineuren."

"Grasmaend XVc LXXVIII, den 15n, es de dulle Griete of den rooden Duyvele, tgrof geschut van Aldenaerde, ten eynde de Langemunte, op Mennekens Aerde, ghestelt op rollen, met haere camere, geheel soo 't behoord..." (5)

En op die plaats staat ze nu nog. De zes kogels verdwenen in de loop der tijden, waarheen weet niemand. Wie ze soms in zijn achtertuin heeft liggen mag ze steeds terugbrengen, maar bedenk hierbij wel dat ze ongeveer 340 kg 't stuk wegen.

David MAES

BRONNEN

- 1) Stadsarchief Gent, reeks 93, register Z, folio CXLVI ro. e.v.
- 2) Camere : benaming van dat gedeelte van een vuurwapen waarin de buskruitlading komt te liggen.
- 3) Cloot : andere benaming voor kogel.
- 4) Stadsarchief Gent, idem, folio CCII vo. e.v.
- 5) Frans De Potter, Gent..., deel 6, blz. 179.

BIBLIOGRAFIE

- Gent 1000 jaar Kunst en Cultuur, Gent 1975, deel 3, blz. 268-269 (met verdere verwijzingen naar andere bronnen).
 - Frans De Potter, Gent van den oudsten tijd tot heden, deel 6, blz. 169-192.
 - Gids voor Vlaanderen door J. van Overstraeten, herwerkt door J. Gerits, 1985, blz. 336.
 - Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, 1976, deel 4 na, blz. 140-141.
 - Gentse merkwaardigheden door Karel Haerens, 1980, blz. 44-45.
 - Ghendtsche Tydinghen, 1986, nr. 1, blz. 28-29 - Inventaire Archéologique - fiche nr. 15.
 - Gids voor Oud Gent door Guido Deseyn, 1984, blz. 27-28.
-

UIT DE GESCHIEDENIS VAN DE GENTSE BRUGGEN (Vervolg)

BRUGSE POORT

De twee bruggen aan de Brugse Poort ontstonden waarschijnlijk terzelfdertijd als de Brugse Poort zelf. Ik citeer J.J. Steyaert : "De Brugse Poort wordt zo genoemd omdat men door deze naar Brugge reist, maar heette eertijds de Walpoort of Brugse Walpoort en het gedeelte der Begijnenvest naast de poort werd Waldam. De Brugse poort werd eerst in de 13de eeuw gesticht, en in de jaren 1486 en 1581 herbouwd. Het jaarschrift 1637 in verheven letters op de stenen poort staande, wijst de tijd van haar laatste herbouwing aan, het daaronder uitgehouwen jaartal 1720 schijnt aan te tonen dat zij enige herstelling onderging. Het daarbij staande wachthuis met vier kolommen werd in 1812 gebouwd."